

Ekologická stabilita krajiny

Relativně nový pojem „ekologická stabilita“ ekosystému krajiny musí sledovat i vazby na ekologickou valenci, ekologickou integritu a homeostázi, ale i rezistenci (odolnost) a resilienci (pružnost) dynamiky vývoje krajiny, resp. možnou zátěž, aniž by se narušila funkčnost krajiny. Hlavním projevem ekologické stability je ekologická / přírodní rovnováha, tedy schopnost se po působení vnějšího vlivu vrátit do původního, nebo obdobného stavu. Podle poslední Metodiky vymezování ÚSES (MŽP 2017) je rozlišována ekologická stabilita vnitřní a vnější:

Vnitřní ekologická stabilita je schopnost ekosystému se udržovat při běžné intenzitě působení faktorů prostředí, vč. těch extrémů, na něž jsou ekosystémy dlouhodobě adaptovány. Vnitřní ekologická stabilita je dána pevností a množstvím vnitřních vazeb v ekosystému. Pro větší vnitřní ekologickou stabilitu je proto výhodou vyšší biodiverzita ekosystému. Vysokou vnitřní stabilitu mají především sukcesně zralé ekosystémy s klimaxovým charakterem (jež se za dlouhou dobu spontánně vyvinuly v bezprostřední závislosti na trvalých ekologických podmínkách prostředí). Vyznačují se obvykle vyšší biodiverzitou, uzavřeností geobiochemických cyklů a složitými energetickými, trofickými a informačními vazbami mezi producenty, konzumenty a dekompozitory.

V naší kulturní krajině jsou to zejména člověkem málo využívané ekosystémy, jako staré lesy s přirozenou skladbou geobiocenózy, skalní společenstva, společenstva rašelinišť apod. Nadprůměrně vnitřně ekologicky stabilní jsou i člověkem slabě modifikované ekosystémy, např. teplomilné trávníky, vzniklé na suchém jižním srázu pastvou z rozvolněných teplomilných doubrav nebo bezlesé mokřady, které vznikly odlesněním na místě mokřadní olšiny. O něco méně, ale stále nadprůměrně vnitřně ekologicky stabilní, jsou systémy s přirozeným vývojem bioty za setrvalého způsobu extenzivního využívání člověkem, především staré extenzivně využívané louky a pastviny s přirozenými druhy či některé neobhospodařované rybníky. Sukcesně vyzrálé ekosystémy nelze „vytvořit“, ale je možno přispět k urychlení pozitivního vývoje např. záměrným doplněním některých druhů, případně regulací druhové skladby probírkou porostů. Větší část lesních druhů má schopnost šíření omezenou a vyžaduje kontinuitu přirozeného lesního prostředí. Bariérou může být i druhově přeměněný les, např. smrková monokultura pro květnaté bučiny.

Vnější ekologická stabilita je schopnost ekosystému odolávat působení mimořádných vnějších faktorů, na něž ekosystém není adaptován a které mohou být pro ekosystém katastrofické: rozsáhlé požáry, extrémní výkyvy teplot, dlouhé zátopy, imise, znečištění vod, toxicita půd. Čím je větší vnitřní ekologická stabilita ekosystémů, tím jsou lepší podmínky pro vnější ekologickou stabilitu. Vnější ekologickou stabilitu lze tedy posilovat, přičemž čím více je ekosystém vychýlen z ekologické rovnováhy (homeostáze), tím větší jsou potřebné ekosystémové asistenční intervence.

V územně plánovací dokumentaci ekologická stabilita by měly být nově zajišťována tzv. "zelenou infrastrukturou".